

Адыгэ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

мажъ

№ 25 (22954)

2024-рэ илъэс

ГЪУБДЖ

МЭЗАЕМ и 13

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

А. Лаутеншлегер

Мэлхъуныр фэдэу кыыхахыгъ

Мэлхъуным пылхэм къафатлупшырэ къэралыгъо ахыщэ лэпылэгъум мы илъэсым Урысыем шыхагъэхьощт. Аужырэ уахътэм фэдэкъэ-кляплэу ар кыыхэзыхэрэм ипчъагъэ хэпшыкляу хэхьуагъ.

Мэлыыр нахыбэу цыфхэм агъэфедэ зэрэхъугъэр ащ ылъапсэу кыыхагъэщы. Непэ цым елытыгъэмэ, лыхэкӀ мэлхъуным Урысыем зыкыщелэ-тыжы. СтатистикэмкӀэ къэралыгъо кыулыкӀум кызыретырэмкӀэ, аужырэ илъэххэм къэгъэлъэгъонхэр фэдитлукӀэ нахыбэ хъугъэх.

Теуцожь районимкӀэ псэуплэу ЧэтыукӀо щыщ зэшхэу ЛыплэпӀэ Салбийрэ Гъэфуррэ ямэкӀумэщ хызмэтшлӀапӀи лы кӀэзытырэ мэлхэм яхъун фэгъэзагъ. Непэ шхъэ 600-м ехъу алыгъ, илъэс кӀэс лы тонн 12-м кӀахъэу йагъэкӀы. ИлъэсипшыкӀэ узэкӀлӀэбэжымэ мэлхъуным ылъэныкӀокӀэ щылэ зэхьокӀыныгъэшлӀухэм зэшхэм гу лъа-тагъ ыкӀи ащ зыфагъэзагъ. Ащ ыпӀэкӀэ, тым егъэжапӀэ фишлыгъэу, илъэс 20-м нахыбэрэ былым пӀашӀэхэр алыгыгъэх. Ахэр агъэкӀодыжы, мэлхэр

зэрагъэгъотыгъэх. АщкӀэ къэралыгъо ахыщэ лэпылэгъур кызыфагъэфедагъ.

— Мэл тӀэкӀлӀэ тыублэнэу тыфэягъ. Ау макӀэр хъурӀпти, нахыбэу къэтщэфыным пӀае къэралыгъо ахыщэ лэпылэгъур дгъэфедэн фаеу хъугъэ. 2016-рэ илъэсым сомэ миллиони 3,7-рэ кытати, тэтиеу сомэ миллиони 2,5-рэ хэдгъэхъуагъ. Хъубгапхъэу мэл 300 фэдиз тцэфыгъагъэ, лӀххэри тшыгъэх, — кӀеӀо ЛыплэпӀэ Гъэфур.

Илъэс экӀлӀыкӀохэм зэшхэм ялофшӀэн дэгъоу зэтырагъэуцагъ. ИофшӀлэхэр ялӀх, лӀххэр зэтэгъэпсыхъагъэх, лӀ-сыпххэри зэрагъотыплӀэжы, мэлхъуным дэгъоу хэгъозагъэх, хызмэтым нахъ зырагъэушӀомбгъунми фэхъазырых, ау хъупӀэ зэрэщымылэм зэтырелажэх. Ащ кыыхэкӀэу мыщ фэдэ уахътэм кыщегъэжыгъэу бжыхъэ нэс ЛыплӀлӀэхэм ябы-

лымхэр АфыпсыпӀэ хъупӀэм щӀлӀэх. Ежххэм яунӀэ чыгу гектар 17-у ЧэтыукӀо щыраӀэр афӀмэкӀалы.

— ИофшӀлӀныр зытӀублӀэм, чыгоу тилӀэр икӀунӀэу тшӀошӀыгъ, ау тызэрэмыгъагъэу кычӀлӀ-кыгъ. Чэмхэр, шкӀлӀхэр пыгъынхэм фэдӀп мэлхэр. ХъупӀэр мӀкӀэ дӀд, щылахӀп пӀо-ми хъушт. Арыти, сиынбджӀегъурэ тӀырэ тимӀлхэр зэхӀд-гъэзыхъагъэхэу Хъащтыкурэ АфыпсыпӀэрэ азыфагу щытӀ-гъэхъух. Мары джы машинӀ-шхокӀэ тцагъэх, бжыхъэм тшы-тӀжынынхэш, къэтщӀжыщтых. Ащ нэс шынӀхэр къӀкӀлӀхъ-щтых, — кӀеӀуатӀэ Гъэфур.

ХъупӀэ щымылэм зэтырелажэхэм, зэшхэр нӀмыкӀ лӀэ-ныкӀохэмкӀи амалхэм яусэх. ГухӀлӀэу ашыгъэхэм ащыщ мӀкӀумӀэщ зекӀоным зыфагъэ-зӀныр. Чыгу гектар 17-у ялӀэр ащ фытебгъэпсыхъан пӀӀэкӀы-

нэу алытӀэ. ЧыналӀэм псыубы-тыплӀхэр щыгъӀпсыгъэх, чыг-хатӀэр тет, лӀххэр щӀлажӀэх, мӀлхэм афӀшӀхъафӀу шы ыкӀи пчӀэн шхъэ зауӀэ щалыгъ. А пстӀури зекӀохэм апае зэты-рагъӀпсыхъаным фӀшӀ къэралыгъо ахыщэ лэпылэгъум кӀ-лӀӀӀунхэ ямурад.

— КӀалӀэм тызэрӀпӀэблагъэм кыыхэкӀлӀэу бӀэ къӀкӀо зышӀо-гъор: зекӀохэр, пцӀӀжыӀашӀ-хэр... УнӀхэр тилӀэхэм, чӀщыми кӀӀуцӀухэ ашӀоигъу. АрышӀ, бы-лымхэри пыгъхэу, зекӀохэри кӀепщӀлӀхэ хъумэ, бӀкӀэ нахъ гъӀшӀлӀгъонышт. Джащ теп-лышт, тфӀгъэцакӀэмэ, дӀгъу, — тышигъэгъозагъ ЛыплӀлӀэ Гъэфур.

Ау мурад чыжӀэхэм къа-фыхышт фӀдӀэм ежӀэхэу шы-мысхэу ЛыплӀлӀэ зэшхэр алӀэ экӀлӀдзагъэу мӀлажӀэх. НепӀэ мӀлхэм зӀрапылӀхэм елытыгъ кӀӀлӀорэ кӀымафӀм зӀрӀпсӀушт-хэр. ЗӀрӀхабзӀу, бжыхъэм зи-чӀзыу мӀл лӀахыым ишӀэн къа-пыщылӀ. ЩӀафӀаххэри чӀзыу-м кыыхъуцӀогахэх. Лыр зыщылу-гъӀкӀышӀтым хызмэтшӀлӀлӀэр бӀшӀлагъэу лыыхъужырэп — ежыыр ары къагъотырэ.

АНЦОКЪО Ирин.

Лэпылэгъур лъагъэкӀотӀшт

КъэблӀгъэрэ мазэхэм Адыгеим ипсӀолӀэшлӀхэм ГеническӀэ районим иеджӀ-плитумэ физкультурэм зы-щыпылӀыштхэ ыкӀи япсау-ныгъэ зыщӀапсыхъащт чы-плитӀу ащашыӀнӀу агъэнафӀ.

Ахэр лӀӀхъаным диштӀэхэу щытышӀтых, квадрат метрӀэ 540-рӀэ зырыз арылӀышт. ЕджапӀлӀхэм ящагухэр зӀты-рагъӀпсыхъащтых, футбол зыщешӀлӀхэр чыплӀэ цыкӀу — зым, адрӀм — спортивнӀэ лӀмӀ-псымӀхэр итышӀтых. Джы-рӀэ уахътӀэм инженер-геоде-зие лофшӀлӀхэр макӀох, тхылъ-хэр агъэхъазырых.

НепӀэрэ мафӀэм ехъулӀэу кӀӀлӀцыкӀу йыгъыплӀэм ишха-плӀэ ыкӀи санаторнӀэ-егъӀдӀжӀэн еджӀлӀ-интернатым яшха-плӀхэм яинженер псӀуальхэм гъӀцӀкӀлӀжыӀн игъӀкӀотыгъ-хэр арашылӀлагъэх, гъӀфӀба-плӀхэри агъӀцӀкӀлӀжыгъ.

Адыгеим и ЛышхъӀэ кызы-риуагъэмкӀэ, 2022-рӀэ илъӀсым кышыублагъэу ГеническӀэ районим МФЦ-р зычӀлӀышт унӀэ, спортым зыщыпылӀышт-хэ чыплитӀу, физкультурнӀэ гупчитӀу щашыгъ, общест-веннӀэ чыплӀэ ыкӀи щагу 15-м нахыбӀэ зӀтырагъӀпсыхъагъ, краеведческӀэ музеир зычӀлӀт унӀэр, кӀӀлӀцыкӀу йыгъыплӀхэм-рӀэ еджапӀлӀхэмрӀэ яшхапӀлӀхэр, дӀкӀоляпӀлӀхэр, гъӀфӀбапӀлӀхэр ыкӀи санитарнӀэ фӀло-фашӀлӀхэм япхыгъэ чыплӀхэр ащагъӀцӀ-кӀлӀжыгъэх. 2023-рӀэ илъӀсым кышыублагъэу районим ава-рийнӀэ бригадӀэм зӀпыу имы-лӀу лоф щешӀлӀ.

«2024-рӀэ илъӀсым Херсон хӀкум и ГеническӀэ районӀу тынаӀэ зытӀетым лӀпылӀгъу егъӀгъотыгъӀаным пытыублӀ-жышт. Мы лофшӀлӀныр къӀ-ралыгъом ипащӀу Владимир Путиным кыгъӀуцӀугъэ пшӀӀ-рылӀхэм ягъӀцӀкӀлӀн кыды-хӀлытагъэу зӀшӀотӀхы ыкӀи псӀупӀлӀхэм щыӀӀныгъэр ащы-зӀтегъӀуцӀожыгъӀанымкӀэ мӀ-хъӀнӀэ ин иӀ. Адыгеим щыщӀхэу ыкӀи нӀмыкӀлӀхэу зӀкӀлӀми зӀ-дытилоф — Херсон хӀкум щыпсӀухӀэрэм ящыӀаӀкӀэ на-хышӀу шыгъӀныр, социаль-нӀэ лӀӀныкӀор зӀтегъӀпсы-хъӀгъӀныр — алӀӀкӀышӀтым-кӀэ кыыхӀлӀжыӀэр пстӀуми сафӀраз», — къащитхыгъ Къумпыл Мурат исоциаль-нӀэ нӀкӀубгъохэм.

Кандидатхэр къэнэфагъэх

Урысые Федерацием и Президент хъунымкIэ кандидати 4 УФ-м хэдынымкIэ и Гупчэ комиссие мы мафэхэм кыы-

гъэнэфагъэх. Ахэр — Владислав Даванковыр, Владимир Путиныр, Леонид Слуцкэр, Николай Харитоновыр.

Владислав ДАВАНКОВЫР
1984-рэ ильэсым къэхъугъ, Москва дэс. Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлюкIэ и Къэралыгъо Думэ и депутат, и Тхъаматэ игуадз, бюджетымкIэ ыкIу хэбзэIаххэмкIэ и Комитет хэт, политическэ партиеу «Новые люди» зыфиорэм хэхъэ, партием и Гупчэ Совет хэт, ащ кыыгъэлъэгъуагъ.

Владимир ПУТИНЫР
1952-рэ ильэсым къэхъугъ, Москва цэпсэу. УФ-м и Президент, ежъ-ежъырэу зыкыгъэлъэгъуагъ.

Леонид СЛУЦКЭР
1968-рэ ильэсым къэхъугъ, Москва кыыцыхъугъ. Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлюкIэ и Къэралыгъо Думэ и депутат, политическэ партиеу ЛДПР-м и фракцие ипащ, Iэклиб къэралхэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ Комитетым и Тхъамат, ЛДПР-м и Аппарэт Совет ыкIу а партием япащ, ащ кыыгъэлъэгъуагъ.

Николай ХАРИТОНОВЫР
1948-рэ ильэсым къэхъугъ, Москва цэпсэу. Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэлюкIэ и Къэралыгъо Думэ и депутат, КъохъэпIэ Чыжъэм ыкIу Арктикэм хэхъоныгъэ ягъэшIыгъэным Комитетым ипащ, политикэ партиеу КИРФ-м хэт, и Президиум хэхъэ, мы партием кыыгъэлъэгъуагъ.

АР-м хэдынхэмкIэ и Гупчэ комиссий

Урысые Федерацием и Президент и Указ

Урысые Федерацием икъэралыгъо шлухъафтынхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылапгъ

Цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм ыльэныкIэ гъэхъагъэу ялэхэм ыкIу гуетыныгъэ фырылэу ильэсыбэ хъугъэу Iоф зэралхэрэм апае цытхъуцIэу «Урысые Федерацием цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

АгъырджанэкIэ Рэмзан Темыржъан ыкIом — Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «IофшIэныр цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкIэ и Гупчэ» зыфиорэм Кошхъэблэ районимкIэ икIутамэу N 4-м ипащ;

Ивлева Светлана Александровна — Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «МыекIопэ районимкIэ цыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэм фэгъээзэгъэ Зэхъубытэгъэ гупчэр» зыфиорэм икIутамэ ипащ.

Урысые Федерацием и Президентэу Владимир ПУТИН

Москва, Кремль
мэзаем и 5, 2024-рэ ильэс
N 90

ИщыIэныгъэ пытэу хэт

Радиом и Мафэ мэзаем и 13-м хагъэунэфыкIы.

Тиреспубликэ и Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» радиокъэтынхэмкIэ икIулыкIу ильэс 95-рэ хъурэ тарихъ гъогу кыкIугъ. Ащ фэдиз уахътэм иамалхэр зэхъокIыгъэх, журналист Iэпэлэсабэ цылэжъагъ, хэхъоныгъэ фашыгъ, непи а гъогум зеушъомбгъу.

Мыхэм ямэфэкI ехъулIэу гушылэгъу тыфэхъугъ АР-м изаслуженнэ журналистэу, иновещаниемкIэ отделым ипащэу Тыгъужь Санят. Ильэс 25-рэ хъугъэ ащ ищыIэныгъэ радиом зырипхыгъэр. ХэкIумрэ Iэклибым цылэ адыгэхэмрэ азыфагу радиор лъэмыджэу хъугъэ.

— **УиIофшIэн сьдэуцIтэу укIыфэкIонэу хъугъа, Санят?**

— СиIофшIэн сэгъэлъапIэ, сшIогъэшIэгъон. ЯтIонэрэ унэм фэдэу мыщ тыкъэкIо, зы унагъоу тызэхэт. Адыгабзэр лъэшэу сикIас. СицIыкIугъом кышIегъэжъагъэу «Адыгэ макъэм» сезджэ. Гъээзетым цылэжъэрэ журналистмэ афэдэ сыхъу сшIоигъуагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым ильэпкIэ факультет кызысэхъым Адыгэ радиом сыхылэжъэнэу сыхылъагъ.

— **Джырэ къэралыгъэ-Iэс радиом сьд фэдэ чIы-пIа цыубытырэр?**

— Тиадыгэ лъэпкIэ цэлэфэ адыгабзэр радиом кыIулыкIышт. Адыгэ радиом Iэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ журналистхэр цэлэжъэх.

Ильэныгъэ А.

Къэбар жъугъэм иамал пстэуми радиор анахъ Iэрыфэгъоу цыт. Учъэми, укIоми, гъогу утетми, Iоф пшIэми ащ уедэлун олэкIы. Къэбарлыгъэлэс амалэу цыIэхэм ауж кымынэу сэлъытэ.

— **Радиом тарихъ гъогу кIыхъэу кыкIугъэм уцы-цэу зыолъытэжъа?**

— Сыщыцэу сэлъытэ, сыда Iомэ радиом итарихъ зыгъэпсыгъэ цыфхэм Iоф адэсшIэнэу синасып кыыхыгъ. Ахэр зыцIэ пытэу радиом епхыгъэ Бэгъ Сим, Цурмыт Биб, Къуекъо Налбий, Къумпыл Светлан, ЛъэпцIэрышэ КъунчыкIу, ГутIэ Саниет, Къонэ Гошпакъ. Мы журналист цIэрыIохэр сIэпылэгъухэу журналист IофшIэным

сыкызырэфашагъэм, а гъогу гъэшIэгъоным сызэрэтырашагъэм лъэшэу сырэгъушхо.

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеим» радиокъэтынхэмкIэ икIулыкIу ипащэу ХьакIэмыз Сусанэ сьфэраз, сьд фэдэ проекткIэ етхыжъагъэми, кыддырегъаштэ. Непэ радиом IофшIэн зыгъэпсыхэр Хьакъунэ Зарем, НэджыкIо Марин, Бэгъушъэ Фатим алоу

тызэкIыгъоу нахышIоу, нахъ гъэшIэгъонэу тисэнэхъат зэрэдгъэфедэщтым тыпыл.

— **ХэкIумрэ Iэклиб къэралхэм ащыпсэурэ адыгэхэмрэ зэзыпхыхэр къэтынхэр сьд фэдэха?**

— Непэ федеральнэ каналIумэ Iоф ащытэшIэ. АдыгабзэкIэ тыкызырэдэкIырым дакIоу ильэс 30-м ехъугъэу Iэклибым цыпсэурэ тилъэпкIэгъухэм апае арапыбзэкIэ — ГъонэжъыкIо Махыир, тыркубзэкIэ МэфэшIукоу Шангул тикъэтынхэр зэрэдзэкIыжъэхэ, программэхэр тэгъэхъазырых. Лъэшэу ашIогъэшIэгъонэу, кытфэразэхэу цыфхэр кызырэтфатхэрэм кIуачIэ кытеты.

— **Радиокъэтынхэм кIэ горэхэр кIахэхъащIа?**

— Тематическэ къэтынхэр уахътэм диштэу тэгъэхъазырых. Радиом иамалхэмкIэ проектхэм таделажъэ. Программэхэу «Джэрпэджэжъ», «ГупсэфыпI» зыфиIохэрэм зызэрэушъомбгъуштым тыпыл. Тикультурэ, титарихъ лъэныкIэ зэфэшъафхэмкIэ хэхъоныгъэу ышIыхэрэм афэгъэхъыгъэу къэтынхэр тапэкли дгъэхъазырыштых.

ЛЪЭПШЪЫКIО Фатим.

МЭКЪЭГЪЭИУ

ТхьаркIохъо Заремэ Долэт ыпхъум МыекIопэ къэралыгъо технологическэ университетым и Политехническэ колледж товаровед сэнэхъатымкIэ 2004-рэ ильэсым кызырриухыгъэр къэзыушыхъатырэ тхылыр чIинагъ. КIуачIэ ащ имыIэжъэу плъытэн фае.

«Теклоныгээр зэклэми зэдытий»

Кьалэу Шьачэ иклэ-лэплу анахь дэгур кьыз-щыхахыгэ зэнэкокоу «Ильэсым иклэлэплу» зыфи-лорэм зыгэпсэфыплэм ирайониплымэ ялыкдохэр хэлэжыагэх.

Зэнэкококым теклоныгээр кьыщыды-хыг кьуаджэу Шэхэклэй иклэлэцлыклу ыгыплэу N 124-м иегэджаклоу Гьошью Лидэ. Мыщ фэдэ лотхьабзэхэм ахэ-лэжэнымклэ лэплэсэнэгэшхо ил нахь мышлэми, финалым нэсыныр кьызэры-клоу зэрэщымытыгээр, ау зэрэгэшлэ-гьоныгээр ащ кьыхигэщыг. Пстэумэ апэу ащ зыуушэтын амал кьыуеты, улофшлэгьухэм опытэу ялэри кьызлэклэ-гьахэ.

— *Ильэс зэфэшхьафхэм гьогэгьуи-тло мы зэнэкококым сыхэлэжыагэ,*
— *кьелуатэ зеклономклэ ыкли зы-гэпсэфынымклэ Шьачэ икьэралы-*

гьо университет кьэзыухыгэу, Иофшлэгэ илэс 22-рэ зилэ Лидие. — 2007-рэ илэсым Шьачэ иклэлэплу анахь дэгьуищым сахэфагэ. Нэко-кьоныгэшхо сьидыгьокли ащ хэлэ, аукьодыеу кьыхэфагэ зыпарэкли хэлэжыэрэп, арыш, илэс Иофшлэгэабэу, шлэныгэу, практикэу уилэм имызакьоу, улофшлэн лээхьаным диштерэ творческэ еклолэклэу кьы-фэбгьотышгьурэм, ямышлыклу кьэуугуишысышгьурэм мэхьанзихо ял. Кьотэгьу кьысфэхьугэу силоф-шлэгьухэм, иклэлэцлыклу езгьаджэхэрэм, ахэм янэ-ятэхэм «тхьаишгьу-гэпсэу» яслэм силоуигьу, мы текло-ныгээр зэклэми зэдытий.

Гьошью Лидие икьэралы

Гьошью Лидие Иофшлэ пэрытхэм ащыц. Адыгабээр, лэпкь шэн-хабзэхэр ягэшлэгьэнхэмклэ егьэджен гьэшлэгьон-хэр зэхэщэ, хы Шлүцлэ лүшом итарихь, тичыплэгьу цэрылохэм афэгэхьыгэу иклэлэцлыклухэм бэ кьафилуатэрэп.

НЫБЭ Анзор.

Иэпылэгьум ишлуагэагэклэ

Иофшлэн зимылэхэм, ащ лыхьухэу Адыгеим щыпсэхэрэм ащыщхэм проектэу «Социальнэ зээгьыныгэ» зыфилорэм хэлэжэньхэ амал араты.

Гьот маклэ зилэхэу Иофшлэн лыхьухэрэм социальнэ лэпылэгьоу аратырэм мыр изы лээныкьу. Унагьохэм Иофшлэплэ чыплэхэр, сэнэхьат гьэсэнэгьэ тедзэхэр ягэгьотыгьэнхэмклэ, ежхэм ялоф кьызэлуахынымклэ ыкли унэе хьызмэтшлэплэ агьэпсынымклэ хэбзэ кьулы-кьухэр лэпылэгьу афэхьу.

Зэклэбгьэкложыныу щымыт социальнэ лэпылэгьур кьызфагьэфедагэ Тимофеев зэшхьэгьусэхэу Васи-лийрэ Мариерэ. Василий исэнэхьатклэ лым ыкли щэхэклэ гьомылапхэхэм якьыдэгьэклэ технолог, Екатеринбург дэт апшээрэ еджаплэр кьыухыгэ ыкли исэнэхьат-клэ ащ Иоф шишлагэ. 2016-рэ илэсым кьыщыублагэу яунагьоклэ Мыекьуапэ кьагэзэжыгэу щэпсэху. Илэсклэ узэклэбэжымэ, унэе предпринимателэу Ма-риэ иунэе Иофшлэплэ кьызэлуихыным пае сомэ мин 350-рэ кьыратыгэ. Зэшхьэгьусэхэм ямышлыклу хагьа-хьуи, нэкуль ыкли лым хэшлыкыгэу гьомылапхэр кьызыдагьэагьырэ цех кьызэлуахыгэ.

— *Мыекьуапэ кьызытэгьэзэжыым, шьоум игьэхьазырынклэ компание иным сырипащэу илэс заулэрэ Иоф силагэ. Арэу цытми, сисэнэхьат елытыгэу, лым хэшлыкыгэу гьомылапхэхэм якьыдэгьэагьын нахь спэбла-гэти, тиунагьоклэ цех кьызэлутхынэу му-рад тишлагэ. Кьэралыгьо социальнэ лэпы-лэгьу цыфхэм зэраратырэм тыщыгьуазэти, предпринимательхэм лэпылэгьу афэхьурэ Гунчэу Мыекьуапэ цылэм тыклуи, тимурэд-хэр кьафэтилоагэ. Ащ кьызэрэщыталуагээм тетэу Иофшлэнымклэ ыкли цыфхэр социаль-нэу ухьумэгьэнхэмклэ Гунчэм зыфэдэгьэзагэ, лэпылэгьу кьызэрэтфэхьугээхэмклэ лээшэу тафэраз, — кьылуагэ технолог шьхьалэм.*

Социальнэ зээгьыныгэу адишыным пае шапхэу щылэхэм ыкли ыгэцэклэн фаехэм специалистхэм ар щагэгьэозагэ. Ищыклэгэу тхыльхэр агьэхьазыри, зэ-тыгьо лэпылэгьоу сомэ мин 350-рэ кьаратыгэ.

Лэпылэгьоу кьатыхэрэм социальнэ зээгьыныгээр зэрэтеклэрэ цыфым еж-ежырэу зылыгьыжыан амал зэрэритырэп ары. Непэ унэе хьызмэт зепхьаныр псынклэп, арыш, сьд фэдэрэ ахьцэ лэпылэгьуи ишло-гьэшхо кьэкло. Мыщ кьыдыхэлэпхьэгэ ахьщэр зыплэуб-гьэхьащтыр гьэнэфагэ. Ахэм ащыц унэе бизнес гьэпсыгьэныр (зэтыгьоу сомэ 350000-рэ унагьом кьыраты).

— *Социальнэ зээгьыныгэу ишлуагэу кьы-сэклэгэ. Мыр зэтыгьо лэпылэгьу кьодыен, Иофшлэным хэллэхьан плэагьыцт. Бэшилагэу бизнесым хэшлыклу фыси. лэпылэгьум кьуачлэ кьысити, сыгу етыгэу сигухэлэхэм ауж*

сыхагэ, сэ симылкоу хэслэхьагьэри маклэн, — ело Василий.

Унагьом кьыратыгэу ахьщэр кьызфигьэфеде цехыр члэтынэу Бизнес инкубаторым иунэ бэджэндэу ыштагэ, лэмэ-псымэу ящыклэгьэщтхэр зэклэ зэрагьэгьотыгэ. Шапхэхэм адиштэу ахьщэр зэрагьэфедагьэр зэрыт тхьапер Гунчэм рахьылэжыгэ.

Василий кьызэрилорэмклэ, илэсым цехым зырагьэу-шомбгьугэ, ау мылькоу халлэхьагьэм джыри зыкыгьэ-шпыпкэжыгьэп. Арэштэу зыкыштыми лэпсэ ил — зэрищыклагьэу япродукцие луагьэклэным пае ежхэм яеу тучан ялэн фае. Ащ имызакьоу нэкококогьоу ялэ-ри бэ.

— *Анахэу типпродукцие зыщылуагьэагьырэ Мыекьуапэ цызэхьащэрэ ермэлыкхэр ары. Нэкулэу кьыдэдэгьэагьыхэрэм ядэгьугэу уехьырэхьышэжынынэу цытэн. Лы кьабээр тэгьэфеде, ахэр зэфэшхьафых, былы-мылым, кьолылым, мэлылым ахэшлыкыгэу. Ахэм шыхьхэгьэхэу кьабзэхэр ахэтэллэхэ. Типпродукцие зэ зыцэфырэп етлани кьыклэ-унчлэ, бэхэм агу рехьы. Хьакулахьыр зы-мытхэу, шьэфэу лэжыэрэ нэкококогьухэр нэрыоху кьытфэхьух. Гуцылэм пае, идэгьу-гьэклэ нэкуль шьыпкэу зэрэтишырэп кьы-хэклэу, ащ ыкышгьо тепхынклэ кьын ыкли ыуаси нахь лэапл. Нэкуль нэцлэ зышыхэрэр*

кьызэрэтишэцтыр — ыкышгьо техыгьошлу ыкли ыуаси нахь макл. Мыщ икьэбар хэшлыклу фызилэхэм нэкуль шьыпкэу ащэфы, арэу цыт нахь мышлэми, джыри бэмэ таишлэрэп. Гухэлэу тилэхэм ащыц мы илэсым тучан кьызэлутхынэу.

Советскэ технологиер кьызфагьэфедезэ, «сервелат мускатный», «советский» зыфилорэм ашых. «Химическэ продукт» зыфэллошхэр, продукцием илэшлугэ нахь лээш зышыхэрэр агьэфедехэрэп. Лыр былым-улыплэу «Меркурий» зыфилорэм кьышашэфы.

Цехыр дэгьоу зэтегьэпсыхьагэ, ящыклэгэу лэмэ-псымэ-хэр зэклэ ялэх, ахэм ащыц лыр зэрагьэгьурэ хьакур.

— *Продукциеу кьыдэдэгьэагьырэ зэрэхэдэгьэ-хьотым тыпыл, — ело Василий. — Це-хым изэтегьэпсыхьан мылькы бэклае нэлуд-гьэхьагэ, арыш тыкьызэагьагьо хьушцтэн. Иофэу тызыпылтымклэ АР-м мэкьумэц хьыз-мэтымклэ и Министерствэ, Россельхознад-зорым ыкли ветеринарие кьулыкьум зэпхы-ныгэу адытил. Джац фэдэу предпринима-тельхэм лэпылэгьу зыцарагьэгьотырэ биз-нес Гунчэм ипацэу Клык Артур ренэу ишлуагэу кьытегьэагьы. Мы мафэхэм Рос-сельхознадзорым Иоф дэтишлэнэу едгьэжыагэ, типпродукцие аулгьэагьы ашлынэу зээгьы-ныгэу адэтишыгэ. Ащ идэгьугэу тытещы-ныхьэрэп.*

Василий зэриплэтырэмклэ, лээшэу уемыгьугьумэ, гьомылапхэр лэшлэ хьушцтэн. Пшырэп агу римыхьы хьумэ, цыфхэм уипродукцие ащэфышцтэн.

КИАРЭ Фатим.

Сурэтхэр: лэшына Аспьан.

Илъэсипшш тешлагъэу

Дунэе спорт хьугъ-шлэгъэшхом — кымэфэ Джэгунхэу 2014-рэ илъэсым зэхашэгъагъэхэм афэгъэхыгъэ мэфэкл мафэр Шьачэ шыагъэунэфыкыгъ. Анахь лъэгупхэ лахъу общественнэ-культурнэ ыкли спорт лофтхьабзэу мы мафэм къахэщыгъэр олимпийскэ машлом и Эстафет ары, адыгэ лъепкъ нэшанэхэр хэльэу ар рагъэклокыгъ.

зэфышагъэх, олимпийскэ движением ихабзэхэм атетыгъ. Зэльашлэрэ спорт-сменхэр, муниципалитетым иадминистрация илыкдохэр, Къэлэ Зэлуклэм идепутатхэр, ухьумэкло къулыкхуэхэм ялыкдохэр ыкли общественнэ лофшлэхэр лофтхьабзэ шлагъом хэлэжъагъэх.

Илъэсипшшкэ узэклэбэжымэ зэрэщытыгъэм фэдэу, машлом апэрэу пэгъокыгъэр курортным итемырклэ дзыгъэ Псышуап ары. Километрэ пчъагъэ хьурэ

Тыгуасэм фэд ар зыхьугъэр. Спорт зэнэкъокху шхьалэу илъэсипшшм зэ зэхашэрэр Урысыем шырагъэклокыным пае заявкэ зыщатыгъагъэр, Олимпиадем изыфэгъэхьазырын, ежэ Джэгунхэу 2014-рэ илъэсым имэзэе мазэ и 7-м къызэлуахыгъагъэхэр, зэкълэмэ зэралытагъэу, анахь дэгъоу тарихьым хэхагъэхэр — тэри ащ тыришыхьат, ахэм альпылгъагъэхэм, ау зэнэкъокхумэ ахэлэжъэгъэ шыпкъэхэм ягукъэкыжхэр, илъэсипшш тешлэжыгъэм, джыри уахътэм хэкълэпхэу игъо ифагъэхэл. Олимпиадем икы-зэлухын ыпэклэ мэзэ пчъагъэрэ олимпийскэ машлом и Эстафетэу рагъэклокыгъагъэмклэ рагъэжъагъагъ. Ижырэ лъэхъаным зэрэщытыгъэу, олимпизмэм ихэгъэгоу Грециер Джэгунхэм якъэлэ

шхьалэкълэ клэу къыхахыгъэ Шьачэ епхыгъэ хьугъагъэ. 2013-рэ илъэсым ичъэ-пыогъу мазэ и 7-м къырахыжыи, хэгъэгум ишъолпырхэм зэкълэм а машлор ащызэрахьагъ, нэбгырэ мин 14-мэ ар зэлэпахыгъ — ар рекордыклэу тарихьым хэхагъ — аужырэ чыплэу къыздахыгъэр стадионэу «Фыщтыр» ары.

Олимпиадэр зыщылагъэр илъэси 10 зэрэхьугъэм фэгъэхыгъэ общественнэ, спорт, культурнэ лофтхьабзэ ыкли акция шъэныкъом еху къалэу Шьачэ шыкыуагъ. Ахэм пшъэрылш шхьалэу ялагъэр Джэ-

гунхэм ялэхъан зыгъэпсэфыплэм шы-шхьарытыгъэ мэфэкл гушхоньгъэр джыри цыфхэм зэхягъэшлыкыжыгъэныр ары. А мэфэкл нэшанэр анахъу къахэ-зылхьагъэр олимпийскэ машлом и Эстафетэу хьугъэ. 2014-рэ илъэсым ар къызэрэрахьакыгъагъэм фэдэу, шыпкъэмклэ, хьугъэп, ащ фэдэ гухэлъи зэхэщаклохэм ялагъэп, ау мызыгъэгуми ар мамырныгъэм, зыкыныгъэм ыкли ныбджэгъуныгъэм ятамыгъагъ. Ащ цыф зэфэшхьафыбэ, динэу алэжырым, лъэпкъэу зыщыщхэм ямылпытыгъэу,

гъогуанэр Магри телъ лъэмыджым къы-щежъэ (Шьачэрэ Тлопсэ районымрэ яадминистративнэ гунапкъэхэм азы-фагу), етланэ поселкэу Шьхафит нагъэ-сы, ащ ыуж спорт комплексэу «Лазаревское» зыфилорэм ипчэгъу ыкли поселкэу Псышуапэ культурнэ ыкли зыгъэпсэ-фыплэ паркэу дэтым дахъэ. Аужырэ чыплэр — Псышлэпэ мэшлокугъогу станциер, нэужым Центральнэ, Хостинскэ ыкли Шьачэ и Адлерскэ районхэр.

— **Зэхэщакломэ ягукъэкълэу щы-тыгъ олимпийскэ машлом и Эстафетэ адыгэнэшанэхэр хэгъэхъанхэу, тэ ащ тигуанэу дедгъэштагъ, Шьачэ ичлыдэлъф лъэпкъэхэм лъытэныгъэ къазэра-фаширэр ащ къыгъэзлагъоу тлъытагъэ,** — къыхигъэщыгъ Адыгэ Хасэм итхьаматэу Клакыху Мэджыдэ. — **Олимпи-адэм итамыгъэ тикъуаджэхэм ащыц щыдгъэблэн закъор Иофы-гъо шхьалэу щытыгъэп, ащ епхыгъэ Лофтхьабзэр дахэу, зэкълэмклэ шгуаишэу зэрэред-гъэклокыщтыр ары тызпылгы-гъэр. Ощх чьылэу къеицхырэр зэ-**

пымыуцтыгъэми, псэунлэу Шьхафит ичлылэ анахь дахэм хьаклэ лъаплэхэр, нахьыжхэр, Адыгэ Хасэм иоб-щественникхэр, ансамблэхэу «Насыпымрэ» «Шансыгъэмрэ» яартистхэр къыщызэрэуэгъо-игъэх. Зэкълэм агу лэтыгъагъ, сэ-мэркъэу дахэр къабэкълэу зэхэсы-гъэх, илъэсипшшкэ узэклэ-лэбэжымэ мыц хьугъэ-шлэгъэ-шхоу шырагъэклокыгъагъэр агу къагъэкыжыщытыгъ. «Олим-пийскэ» проектым ишгуагъэкълэ къуаджэхэм ыкли къалэхэм зэхъокыныгъэшлоу ащыхьу-гъэхэм, социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэу ашлыгъэхэм нахьыжхэр атегууцылэ-щытыгъэх.

Къэлэ Зэлуклэм итхьаматэу Виктор Филоновым ыкли хэгъэгъу клоц лофтхэмклэ къалэу Шьачэ хэхьэрэ Псышлэпэ район Гъэлорышлэпэм полициемклэ иотдел ипашэу Игорь Коростылевым ауж ящэ-нэрэу машлор ыхьынэу къызтефагъэр Клакыху Мэджыд. Ар лофтхьабзэм хэ-лажырэмэ апашхьэ къыхьагъ къэбэртэе шы лъэпкъэу Абдзах зыцлэм тесэу, изэкъуагъэп, ащ шыухэу Клакыху Рэ-щыдэрэ Муратэрэ игъусагъэх.

— **Шьыпкъэр пшоцтмэ, гүмэ-кыгъоу щытыгъ,** — къэлуатэ шапсыгъэмэ яобщественнэ пащэ. — **Лэпэлэсэныгъэшхо зыхэлъ шы-умэ сэ сащыцэп, ау Хьаджыкыо сыкыщыхьугъэба, сицлыкы-гъом къыщегъэжыгъэу шы гъэ-зеклоным зыфэгъасэ сицлоу-гъуагъ, ау зыкли ари къыздэхьу-щытыгъэп. Джы, марышгъ, зэ-клэхэм тищыклэгъэ Иофым пае зэзгъэшлэн фаеу хьугъэ. А темэр тызгъэгумэклэрымэ ащыц: шыхьуныр — тилгъэпкъ куль-турэ щыц лахь. Адыгэ лъэп-къым ижырэ хабзэу зэрихьэ-щытыгъэхэр къэгъэнэжыгъэ-хэм къыдыхэлъытагъэу, илъэс зауэлэ узэклэбэжымэ, шы хьунымклэ ыкли шы гъэчъэным-клэ Адыгэ Хасэм комитет зэхы-цэгъагъ, ащ адыгэ шы лъэпкъхэр шгу зылгъэгъурэ нэбгырэ пшлы пчъагъэ щыцэрэуэгъоигъагъ.**

Бэрэ шым тесыгъэу шымытыгъэми, хасэм итхьаматэ шыуанэм дэгъоу исыгъ, ицыхьэ зытелъыжыгъ ыкли пшъэдэклэ-жыгъэу къыфагъэнэфагъэр ыгъэцклагъ: олимпийскэ машлор къалыхыгъ, а уахътэм тефэу адыгэ оред макъэхэр къэлущы-гъэх, адыгэ къашьор къашыщыгъ. Нэужым машлор Псышлэпэ районым иадминистрация ипашэу Максим Ермо-лаевым ритыгъ. Ащ къыклэлъыклоу, Псышлэпэ гупчэм эстафетэр спортсмен-мэ шылагъэклогъагъ — самбэмрэ дзю-домрэкълэ зэльашлэрэ Мыеклопэ еджаплэм щагъэсагъэу, дзюдомклэ студентхэм азыфагу дунаим изэнэкъокхуэхэу 1988-рэ илъэсым рагъэклокыгъагъэхэм ячемпи-онкэу, 1990-рэ илъэсым студентхэм азыфагу дунаим изэнэкъокхуэхэу зэхэ-щэгъагъэхэм джэрэ медаль къащызыхы-гъэу Галина Нестеровам ыкли къуаджэу Сергей Поле зыцлэм ия 85-рэ гурыт еджаплэ члэт клубэу «Самбэр еджаплэм» зыфилорэм ипашэу Вячеслав Календжян олимпийскэ машлом игъогуанэу лъагъэ-клогъагъ.

НЫБЭ Анзор.

МэфэкИитИури ЗЭХЭТЭУ

АР-м искусствэхэмкIэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцIэ зыхьырем мэфэкИитIу а зы мафэм хигэунэфыкIыг: актерскэ искусствэмкIэ отделениер загэпсыгээр мыгэ илэс 20, а уахтэм кыкIоцI ащ ипашэу, АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Ацумыжь Саррэ ыныбжь илэс 70-рэ хьугэ.

Колледжым щеджагэхэр ыкIи щеджэхэрэр, культурэм илофышIэхэр, хьакIэхэр мэфэкIым кыуыгьогэх. Илэс 20-м актерскэ искусствэмкIэ кьутамэм ичIэтIупшыгьохэм ыкIи непэ щеджэхэрэм зедэгьэхьаырыгэ кьэгэ-лэгьоньр ахэм кьапагьохыг. Ау ыпэ-рапшIэу мэфэкI зэхэхьэр кьызэлуйхыг ыкIи щытхьу, рэзэныгэ тхыльхэр отделением икIэлэгьаджэхэм афиггэшьо-шаг АР-м искусствэхэмкIэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцIэ зыхьырем ипашэу Куфэнэ Шамсэт.

— Мы ныбжь дахэхэр язырызыхьоу хэдгэунэфыкIын тлэкIыцтыгэп, сыда Iомэ Сарра Халидовнамрэ актерскэ искусствэмкIэ кьутамэмрэ зы. А илэс 20-м кыкIоцI артист ныбжьыкIабэ кьычIитIупшыг. Ахэр республикэ театрэхэм, искусствэхэмкIэ еджапIэхэм ацэлажэбэ, ащыцхэм ашгээрэ гьэсэныгэ зрагьэгьоты. Сэ зэрэслытэрэмкIэ, отделениер джы-рэкIэ хэхьоныгэшIухэр зычишIыцт

чIыпIэ ит. Арыш, Сарра Халидовнам псауныгэ пытэ илэу, актерскэ искусствэмкIэ кьутамэм сэнатуцыгэ зыхэлъ ныбжьыкIэхэр ыгьотхэу джыри бэрэ артист лэужыкIэхэр кьычIитIупшыг-хэу сыфэлэло.

Актерскэ искусствэмкIэ кьутамэр 2003-рэ илэсым колледжым кьычы-зэлухыгэаг. Илэсыбэрэ еджапIэм щылэжыагэу щытыгэ Ацумыжь Саррэ ащ ипашэу агьэнэфэгэаг. А уахтэм кыкIоцI актерскэ искусствэмкIэ кьутамэм артист нэбгыришьэ кьычIитIупшыг, джыри мыгэ кьычIигьэкIыцтхэр пчягэм кьыхэхьотых.

— Апэрэ илэсэу кьутамэр кьызы-зэлухым, ныбжьыкIэхэр пшIтэнхэ фэяг. «ЕтIанэ узыфэе кIэлэгьаджэхэр зыгуацхы, Iоф шIэ» кьысауаг. Арыти, кьутырхэм, кьуаджэхэм сэ сыхьэкIэ сыкIозэ, я 9 — 11-рэ клас-сэм арысхэм сауIкIэзэ, садэгуыцIэзэ ныбжьыкIэхэм зядгэшIэгэаг. Ащ дэжыым нэбгырэ 25-р апэрэ илэс

еджэгьум пшIтэгэагэ. Непэ бюджет чIыпIэ 20 тIл. Ащ фэдиз зы еджапIэ физэшIокIырэн. Хэдгээхьошгьурэн, ау кьыкIедгэчирэн, — кьыддэгьоцагэ Ацумыжь Саррэ.

Актерскэ искусствэмкIэ кьутамэм илофшIэн ныбжьыкIэхэмкIэ гьэшIэгонэу зэхэаг. Актер Iэпэлэсэныгээр, сценическэ гушыIакIэр, ритмикэр, оред кьэ-лоньр, IупкIэ кьеджэныр ыкIи гушыIэныр — мыхэр ыкIи нэмыкIыбэ щызэрагьашIэ.

— Сэ джыри телевидением Iоф цыс-шIэзэ Саррэ ыналэ кьыстыридагэ. Те-атрэм, драматургием ятарихь ныб-жьыкIэхэм язгэхьынэу сыкьыригэб-лэгэаг. Тьдэ Iоф цысшIагэми, кIэ-лэггэддэжэныр дэсхьыг, зыгэпсэфы-гьо мафэхэм езгьаджэхэуи хьугэ. Джы лэпкь культурэр, республикэм итеатрэхэм ядраматургие ыкIи ясце-ническэ искусствэ кIэу еггэддэжэн про-граммэм хэдгэхьуагэаг, — кьытфIо-тагэ АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, театроведэу, АР-м искус-ствэхэмкIэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцIэ зыхьырем икIэлэгьаджэу Шхьэлэхьо Светлана.

Светлана Гармашевар анахь кIэлэггэ-джэ ныбжьыкIэу отделением Iут. Актер-скэ искусствэмкIэ кьутамэр кьэзыухы-гьэхэм ар ащыц. Бытырбыф апшгээрэ гьэсэныгэ щызэриггэаготи кьыгэ-зэжыггэу колледжым цэлажэ, езыггэ-джагэхэм аготэу джы Iоф ешIэ.

— Мы илэс еджэгьум кьыцгэгэжыа-гэу Iоф цысшIэ. Сарра Халидовнам сыкьыригэблэгэаг. Актер Iэпэлэс-ныггэмкIэ сыхьатхэр ясэггэхьых. Уз-щеджаггэм уцылэжэныр фэишхьаф, ау сыгу рехьы. Джырэ ныбжьыкIэхэр тэ тилэхьан фэдэхэн, ау сагурыIуа-гэу садэлажэ, — ело ащ.

— Артист сэнэхьатым сыфеджэнэу кьыкIыхэхьыгээр мыры сIонэу сшIэ-рэн. СицIыкIугьом кьыцгэгэжыагэу ар згьэнэфэгэагэ фэдэу загьорэ кьыс-цэхьу. ТикIэлэгьаджэхэр дэгэу дэдэх,

агуи, апси кьытхэлъ. Ар зэхэтэшIэ, — кьыддэгьуацэ АР-м искусствэхэмкIэ иколледжэу Тхьабысымэ Умарэ ыцIэ зыхьырем актерскэ искусствэмкIэ икьутамэ ия 4-рэ курс щеджэу Кри-стина Паатовар.

Отделением зэхэт IофшIэным, зэдэлэ-пыIэгьыным мэхьанэшхо щыраты. Ныб-жьыкIэхэр ренэу зэкIыгьухэу Iоф ашIэ, еджэх, зы Iофыгьо горэмкIэ яшIошхэр кьыралотыкIых, ягупшысэхэр тхьапэм рагьэкIужышгьухэу апIух, нэужым ахэр зэгьусэхэу зэхафьжыых. Ахэм ятхыггэ-хэр кьызыдэхьэрэ журналыр еджапIэм кьышыдагьэкIы.

— Джыдэдэм кIэлэггэагIохэр гурым еджапIэхэм макIэу ащгэуыцIэх. Тест-хэмкIэ ахэр ашгэтых, гуыцIэхэр имы-цыкIагэу. Арыш, гуыцIэхэр зэпыб-гьэфэнхэр, уегушысэзэ утхэныр — ащ фэдэ ашIэрэн. Нахьыбэу кьытфакIорэр джац фэдэ, джары тызкIызэхгэуыцIэ-рэр, зыкIэдгьатхэхэрэр. ИлгэсипI еджэгьум ыкIэм кьэбгэуцухэм, ин-тервью аIыпхымэ хьунэу, зтеуцуаггэ-хэу кьекIуалIэх, — кьыхеггэуыцI Ацу-мыжь Саррэ.

— Отделением илофшIэн хэцагэу сызыхьурэр кьэггэлэггэонхэр аггэу-цухэ зыхьукIэ ары. Рольхэр кьэзышIырэ артистхэм яшгьуаишэхэм сафгэгэзагэ. Шхьадж иер зафэдгэафэкIэ, ясэIо: «Шгьуаишэм имэхьаныр, гуыцIэм пае, у Ванемэ, Павел Иванович ухьуныш, нэужым ар зыцIыпхыжы-ныш, Ване ухьужьыным пай». Джац фэдэу садэгуыцIэзэ, сэри сиамалкIэ Iэ-пыIэггэу сафгэхьу, ролыр нахь зэхашIэ-ным сIлахьышIу хэсэлэхьэ, — кьытфIоIотагэ колледжым икIэлэ—еггэаджэу Ольга Плетневам.

Творческэ IофшIэн инэу актерскэ искусствэмкIэ кьутамэм щызэхэаггэм ишыхьат риггэаджаггэхэм ащыцхэм рес-публикэм икультурэ чIыплэшIухэр зэрэ-щаубытырэр. Ахэм ащыц Ацумыжь Рустам — непэ АР-м итеатральнэ зэ-хахьэ ар ипаш, Хьуадэкьо Азэмат, УдыкIэко Ислэм — АР и Лэпкь теат-рэу Цэй Ибрахимэ ыцIэ зыхьырем иартистых. Джац фэдэу зыцIэ кьеплон плэкIыштыр бэ. Илэс 20-м кыкIоцI кьычIитIупшыггэхэр, зэкI Iоми хьунэу, культурэм фэггэзаггэхэу мэлэжэх.

АНЦОКЬО Ирин.

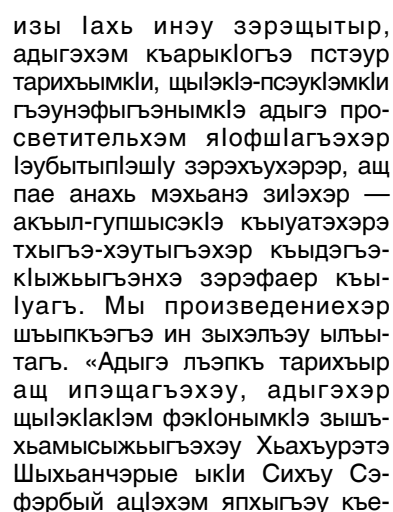
Сурэтхэр: А. Лаутеншлепер.

Гофрышхохэр къапыхцыхьых

Іэнэ хураам хэлэжыаг ыкйи
кыышыгушылаг славян-адыгэ
культүрнэ зэпхыныгэхэмкйэ

кэътхыжыбгэхэу, тхылхэр кы-
дэгэкыгэныр ищыклагъ», —
кылуагъ Аскэр. Мы лэныкъом-
кэ гъзагъэу Шхьэлэхьо Абу
лоф зеришлагъэр, «МыкӀосэрэ

жѳуагьохэр» зыфилорэ тхылъыр
кыизэрэдигьэкыгьэр, ау мыщ
зэклэ черкес сопротивлением
хэлэжыгьэхэр зэрэхмытхэр,
ащ пае джы зэклэ тарихьлэжь-
хэр зэкьотхэу угьоен-кыдыгьэ-
кылым хэлэжьэнхэ зэрэфаер

отделым илофышлэ шхьалэу
Емык! Нурджан. Чыпцалэхэмклэ
гъээзгъэ кылотыкынэу «Исполь-
зование инновационных техно-
логий в исследовании древне—
адыгских топонимов» зыфилорэр
кышылгы.

Философие шлэныгэхэмклэ доктору, философиемрэ социологиемрэклэ отделим инаучнэ юфышлэ шхъалэу Шауко Асфар «Кризис традиционной культуры: проблемы и вызовы» зыфилорэ темэр кызэлуихэу кызгушылагь.

Іэнэ хураер зэрэщыгэу гуманитар шлэныгэхэм ялофыгбохэм ыкли ахэм яхэгэхьон зыкьегьэлэтыгэнымклэ шлэгьэн фаехэм афэгэхьыгьагь, гьэшлэгьонэу клягьэ.

Гуманитар ушэтынхэмклэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Кіэрашэм ыцлэ зыхырэ зыхэащэгэр мыгыз илэс 95-рэ мэху. Ар нэмык! научнэ—лэжьэплэшхохэу, лъэпсэшлэ зыдыгэхэм ащыщэп джыри, ауми, плэшлэгу ныбжьым кекълуанлэ, ылуанчлэ из, амалхэр лэкълэлх, шлыныгэлэжьэхэм хэпшыкылэу кяхэхуагэ, арэу зыхыуклэ, гушхыэлэжьыгэм хэпшыкылэу зыкылэтынылэ, лъэныкхобэ юфшлэнэу кыпыщылмьыр щытху хэлъэу зэшлуыхынуу кытцэху.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.
Сүрэтхэр: Ёшъынэ Аслъан.

Гуманитар ушэтынхэмклэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Кэращэм ыцлэ зыхьырэм мээаем и 8-м Iэнэ хьураеу «Гуманитарные науки в современном мире; проблемы и перспективы развития» зыфилорэу шылагъ. Хабзэ зэрэхьугъэу, институтым ипачэу, философии шэныгъэхэмклэ докторэу Лылужъу Адам илофшлэгъухэм мэфэклымклэ къафэгъушъулагъ, гэхьагъэхэр ашлынхэм ыкли псауныгъэ ялэну къафэлъэлулагъ.

лофтхябзэм пшъэрылъэу илгъэр шлэныгъэлэжъхэм наукэм илофыгъуабэу къэуцухэрэмклэ шлэгъэн фаеу алытгъэрэр кылотыкыгъэныр ыкйи а эклэми язэшохынклэ анэхъ шлуагъэ къэзытыгъэт гупшысэхэр кыхыгъэщыгъэнхэр ары.

Лэнэ хураем апэрэ гушылэр адыгэ шэн-хабзэмклэ ыкIи фольклорым адыгэхэмклэ кIуачIэу ыкIи мэхьанэу хэлпымклэ кышлыгэ филологие шлэнгэхэмклэ докторэу, фольклорымклэ отделим ипашэу Цуекьо Нэфсэт. Ар игуапэу адыгабзэклэ кэгугушылагэ, адыгэ лъэпккым шэн-хабзэшхуэр зэриIэм кышыуцулгэ, анахуэр хьакIэлпэгюкIыныр лъэныкыуабэу зэрэхэзхэр, зэрэгъэшлэгюныр, лъэпккым ишхьэлъытэжэ ин хэгощагэу ар зэрэгъэпсыгэм кытегушылагэ. Ежэ Нэфсэт ышхьэклэ лъэпкэ шэн-хабзэхэр ухьумэгэнхэм, кызытегъэнгэнхэм зэрэхэлажэрэр, гъэзетэу «Адыгэ макъэм», радиом, телевидением зэпхыныгъэ адырилэу зэрэтхэрэр, къэтынхэм зэрэхэлажэрэр кIэкIэу кыло-тагэ. Ау адыгэ шэн-хабзэхэми охтэ лъэужхэр кызызратена

гээм, нeпэ узэмизэгын хаб-
зэхэр зэрэхэтхэм гушылэм пае,
лымрэ бзыльфыгьэмрэ зэг-
кыжыынху хуугьэмэ, тапэклэ
ным сабыр рырагъэхыштыгьэл,
нэмыклхэм кьащыуцугь. Ау,
шыкур, джыр мафэхэм адыгэ
бзыльфыгьэхэми ашломыгьор
япшлэжыын плъэкьыштэл.

Цуеком адыгэ шэн-хабзэхэр зие лъэккымкIэ гушъхэкIэн гъозплэ инхуэ кызырэнэжь-хэрэр, фольклорым узыфэе акылыр зэрэхэлыр, а зэкIэ адыгэхэм ашIэным, алкIэмызы-ным, алуэгкIэжыгыгэным зэрэ-дэлэжьэцхтэр Нэфсэт клигъэт-хыгъ.

Гушылэр лыгъэкӀотагъ тарихь шӀӀныгъэхэмкӀӀ докторӀу, тарихьымкӀӀ отделым инаучнӀӀ лӀфышӀӀ шъхьалӀу ПӀнӀшъу АскӀӀр. «Актуальные задачи кавказского кавказоведения» зыфилӀӀӀр аш кырилотыкӀыгъ. АдыговӀӀӀӀӀӀӀ кавказовӀӀӀӀӀӀӀӀ

тэлөми, мыхэм анэмыклэу, ахэм
analoклэ, акылышхо зыкьолыг-
гээ дээпашэхэу тилагьэхэр, дунээ
гурылоклэ гээшлэгьон зилагьэхэу,
цлыф губзыгьэхэу лъэпкыым
кыхэкыгьэхэр зэрифэшүашэу

клигъэтхыгъ. АщкӀӀ фольклор материалхэм мӕхъӕнӕ ин зӕр-
лӕр, лӕубытыплӕшхоу зӕр-
хъуштхӕр кыууагъ.

Пэнэшъу Аскэр джыри зы
лъэныкъо кышывчугъ: «Адыгэ

«Хэкуадэхэрэм япчъагъэ къыщыгъэкIэгъэным тыпылтышт»

ГьогурькIоньр щынэгъончъэнымкIэ Къэралыгъо автоинспекцием и ГъэлорышIапIэу АР-м щылэм икIыгъэ илэсым Iофэу ышIагъэр зэфихысыжыгъ.

Анахъу анаIэ зытырагъэтигъэм, тапэIэ шIэгъэн фаехэм ыкIи кыхъэгъэ илэсыкIэм республикэм игъогухэм къатеху-хъэгъэ хъугъэ-шIагъэхэм нэбгырабэ зэрахэIодагъэм афэгъэхыгъэу гушIагъэу тыфэхуыгъ автоинспекцием ипашъу, полицием иподполковникэу Андрей Огурцовым.

— **ИкIыгъэ илэсым икIэ-уххэр бэмышIэу зэфэхы-хысыжыгъэх. Сыда статисти-кэм къыгъэлэгъа-гъэр?**

— Къыхъэгъэщымэ сшIоигъу федеральнэ проектэу «Гьогу щынэгъончъэхэр ыкIи шэпхъэшIухэм адиштэхэрэр» зыIцIэм къыдихэлъытэгъэ проектэу «ГьогурькIоньр щынэгъончъэ-ныр» зыфилорэм къыгъэуцурэ пшъэрлэхэр икIоу Адыгеим гъэцэкIагъэхэ зэрэхъуыгъэр. Илэсэу икIыгъэм республикэм игъогухэм хъугъэ-шIэгъэ 439-рэ къатехуыгъагъ, ахэм нэбгырэ 71-рэ ахэIодагъ, 530-мэ шъобж-хэр атещагъэ хъугъэ.

ЗэрагъэунэфыгъэмкIэ, авариехэм янахыбэр машинэхэр зэутэкIынхэр ыкIи лъэсрыкIохэм атехъанхэр ары аIапсэр. Илэ-сым хэIодагъэхэм япчъагъэ ипроцент 75-р мыхэм къахэ-кIыгъ.

Лъэпкъ проектым ишIуагъэкIэ 2023-рэ илэсым тигъогухэм атеIодэгъэ цыфхэм япчъагъэ нахь макIэ хъугъэ. Сыда плэмэ республикэм игъогухэм янахы-бэр шэпхъэшIухэм адиштэу зэтырагъэпсыхъагъэх. ГушIагъэ пае, 2017-рэ илэсым гьогу хъугъэ-шIагъэхэм нэбгырэ 94-рэ ахэIодагъэмэ, ацъ къыкIэлъы-кIогъэ илэсхэм а пчъагъэр 71-м нэсыгъ. Джащ фэдэу цыфхэм шъобжэу хахырэми къыщыкIагъ.

— **ГухэI нахь мышIэм, а зэкIэ кыхъэгъэ илэсым иапэрэ мазэ къызIагъэ-хъагъ. А пIалгъэм къыкIоI агъэунэфыгъэ авариехэм ыкIи ахэм ахэIодэгъэ пчъа-гъэм игъэIотыгъэу уакъы-тегушIыIэ тшIоигъуагъ.**

— Нэбгырабэ зыхэIодэгъэ хъугъэ-шIагъэмкIэ къедгъэжъэн.

Щылэ мазэм и 12-м «МыекIуа-пэ — Бжъэдыгъухъаблэ — Адыгэкъал» зыфилорэ гьогум ПэнэжыкIуае дэжъ, автомоби-литIу щызэутэкIыгъ. Краснодар краим щыц хуульфыгъэу «Mer-cedes-Benz» зыфилорэ автомо-билир зыгъэлорышIэщыгъэр имылэныкIо техыи, ыпэкIэ къыкIыщыгъэ «Ниссаным» еутэкIыгъ. ЗэутэкIыгъэм исыгъэ нэбгыритIум, гьогурькIоньм ишIапхъэхэр зыукъуагъэм къы-дисыгъэ илэс 19 зыныбжыгъэ пшъашъэм а чыпIэм апсэ щы-хэIыгъ. Ежыр сымэджъщым нагъэси, ятIонэрэ мафэм идунай ыхъожыгъ. ЗэрэхъурэмкIэ, а зы хъугъэ-шIагъэм нэбгыри 4 хэIодагъ.

Джащ фэдэу Ханскэм удэмы-хъэзэ автомобилитIоу зэутэкIы-гъэхэм нэбгыриц хэIодагъ. «Лада Приорэм» исыгъэр имы-лэныкIо техыи, ыпэкIэ къыкIы-рэ автомобилым еутэкIыгъ.

Хъугъэ-шIагъэхэм лъапсэ афэхуыгъэр нахь игъэIотыгъэу следствием зэхифышт. Ау пэ-шIорыгъэшъэу зэрагъэунэфы-гъэмкIэ, водителъхэм икIоу гьогурькIоньм ишIапхъэхэр зэрамыгъэцэкIагъэм, псынIкIэу зэрэекIощтыгъэхэм тхъамыкIа-гъохэр къахэIыгъэх. Мы хъу-гъэ-шIэгъытIур зыщыхуыгъэхэ гьогухэр шэпхъэшIухэм адештэх, ищыкIэгъэ тамыгъэхэр, рыща-гъэхэр атетых ыкIи ом изытет дэигъэп, нэфынагъ.

Яцэнэрэ машинэзэутэкIэу Адыгэкъалэ идэхъагъу щыху-гъэми нэбгыритIу хэIодагъ. Мыр щынэгъо чыпIэхэу мы илэсым зэтырагъэпсыхъажы-нэу щытхэм ахалытагъ.

— **Андрей, мыхэм уакъып-къырыкIыгъэ зэфэхысыжъ пшIымэ, сыда къэнафэрэр?**

— ИкIыгъэ илэсым мыщ фэдэ ипалъэ цыфхэр зыхэIодэ-гъэ авариеу хъугъэхэм япчъагъэ ебгъапшэмэ, шъхъадэкIыгъэу щытэп, ау хэIодэгъэ пчъагъэр фэдитIукIэ нахыбэ хъугъэ (2023-рэ илэсым нэбгыри 5).

Щынэгъо чыпIэу алытагъэ-хэм зэхэцэн Iофтхъэбзэ тедзэ-хэр ащыкIощтых. Гьогу-патруль къулыкIуым пшъэрлэ гъэнэфа-гъэхэр фашIыгъэх, IофшIэныр

агъэлэгъэщышт, шъэфэу алыплъэ-щтых. Водителъхэм лъэсры-кIохэм сакъыныгъэ къысхагъэ-фэным, гьогурькIоньм ишIап-хъэхэр шIокI имылэу агъэцэ-кIэнхэм афэлорышIэрэ социаль-нэ рекламэр телевидением, радиоми щатIупщыгъ. Джы ар нахыбэмэ алыIэсыным фэшI культурнэ гупчэхэм, щэпIэ чы-плэхэм къащагъэлэгъэным Iоф дэтшIэщт.

— **Сыд фэдэ хэукъоныгъэ-хэр ара анахъу хъугъэ-шIэгъэ хылыгъэхэр къысхэ-кIыхэрэр? Ацъ фэдэу икIы-гъэ илэсым атхыгъэр тхъапшэ?**

— Ахэр анахъу къысхэIы-хэрэр ыпэкIэ къыкIырэ автомо-билым илэныкIо зэрэтехъэхэ-рэр ары. Ацъ къыкIэлъэкIо зи-клогур зэрэблэмыгъэкIырэр, машинэхэм азыфагу илъыр зэраукъорэр ыкIи лъэсрыкIо зэпырыкIыплэхэм шIапхъэр зэ-рашамыгъэцэкIэрэр. Водителъ-хэм ялажъэкIэ икIыгъэ илэсым хъугъэ-шIэгъэ 390-рэ атхыгъ, ахэм нэбгырэ 58-рэ ахэIодагъ, 491-мэ шъобж хылыгъэхэр ате-щагъэх. ЛъэсрыкIохэм ялажъэкIэ аварие 40-у хъугъэм нэбгырэ 14 ахэIодагъ, 29-мэ шъобжхэр хахыгъэх.

— **Къызэрэхъэгъэщыгъэм-кIэ, ямылэныкIо гьогу зэрэтехъэхэрэм тхъамы-кIэгъуагъэ къыхэIы. Ар дэ-гъэзыгъэ хъуным пае сыда шIэгъэн фаер?**

— Анахь хэIыплэ дэгур зэ-блэкIырэ машинэхэм азыфагу

шылыгъэгъэ пкъэухэр ащыгъэу-гъэнхэр ары. Гу лъышутэгъэн фае ацъ фэдэхэр бэу тигъогухэм атет зэрэхуыгъэм. Ау техниче-скэ шIапхъэхэм апкъ къыкIыкIэ ацъ фэдэ зыщыбгъэуцун умылэ-кIышт чыпIэхэм автомат шы-кIэм тетэу зэралъыплъэщтхэр, утехъан уэрэфимытыр къэзы-гъэлэгъорэ тамыгъэхэр, макъэ къэзыгъэлурэ рысхагъэхэр ащы-гъэлэсыгъэнхэ фае.

— **Иофыгъо шъхъаIэхэм ащыц водителъхэр ешъуа-гъэу машинэр зэрэзэрафэ-рэр. Ары наклоншъ, зэ агъэ-щынагъэхэу, машинэр зэри-фэнымкIэ фитыныгъэ зы-лахыгъэхэр ятIонэрэуи къаубытых.**

— Мы Иофыгъор тинэплэгъу имыкIыхэрэм ащыц. Води-телъхэр зэпымыоу тэуплэкIух, ешъуагъэхэр къыхэIэгъэщыгъэн-хэмкIэ рейдхэр зэхэтэщэх. ИкIыгъэ илэсым хэушъхъафы-кIыгъэ Iофтхъабзэу 105-рэ, транспорт зэхэдз тымышIэу гьогугъу 60-рэ улпэкIунхэр редгъэкIокIыгъэх. Ахэр, къалэм имызакъоу, къоджэ псэуплэхэми ащызэхэтэщэгъэх.

2023-рэ илэсым ешъуагъэу автомобилыр зезыфэщтыгъэ ыкIи ауплэкIунэу къафемыу-цолэгъэхэм альэныкIокIэ ин-спекторхэм административнэ Iоф 1305-рэ къысэлэуахыгъ. ЯтIонэрэу арэуштэу зекIуагъэ-хэм альэныкIокIэ материали 112-рэ атхыгъ. БлэкIыгъэ илэс-хэм ябгъапшэмэ, пчъагъэхэр нахь макIэ хъугъэх, ау джыри урэхъатыным нэсыгъэп.

Статистикэм къызэригъэлэгъ-гъуагъэмкIэ, ешъуагъэхэм яла-жъэкIэ хъугъэ аварие 55-м нэбгырэ 14 ахэIодагъ, 65-мэ шъобжхэр атещагъэх.

КъыхэIэгъэщыгъэн фае мы купым хэхъэрэ водителъхэм альэныкIокIэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэлхъашэрэр. Фитыныгъэр зылахыгъэ водителым къыгу-рылон фае водителъскэ удосто-верениер аритыжыкIэу зэрэ-щытыр, зымытыжыкIэ, зэрагъэ-пщынэрэ пIалъэр лъэкIуатэ. Джащ фэдэ, хыкумым ышIыгъэ унашъор гъэцэкIагъэ хууштэп тыралъхъэгъэ тазырыр ымытэу.

Ешъуагъэхэм адакIоу, нарко-тиххэр зэзыхыплэгъэу машинэр зезыфэщтыгъэ нэбгырэ 60 къау-бытыгъ.

— **ЩыIэх водителъхэр ашIэгъэ щынэгъошхо къыс-хэIын ылыгъэIышт хэу-кIоныгъэхэр зышIыхэрэр. Ацъ фэдэу альэгъэуэгъэхэм афэгъэхыгъэу цыфхэм макъэ къысхъуагъэIуа? Мыщ фэдэу шIыкIэм зыго-рэм ищыIэныгъэ къысхъэ-жъын ылыгъэIышт.**

— Ацъ фэдэу макъэ къыта-гъэлун зэралъэкIыщтыр зэдэгу-щыIагъэхэмкIэ, къэбар жугъэм иамалхэмкIэ цыфхэм ятэлэ. ЗыкI номерэу «112-мкIэ» къы-теонхэ зэралъэкIыщтым дакIоу, «цыхъэшIэгъу» телефонми Iоф ешIэ. Электроннэ почтэми ацъ фэдэ писъмэхэр къэкIох, ау ахэм яхэплъэн нахь охътабэ текIуадэ. Амал пстэури агъэ-федэзэ, цыфхэм афэгъэхыгъэу 2023-рэ илэсым гьогугъу 179-рэ макъэ къытагъэлугъ.

— **ТиздэгъушIэгъу икIэ-ухым къанIо тшIоигъуагъ, республикэм гьогурькIо-ньр щыщынэгъончъэным фэшI, о уиелъыкIэIэ, сыда зэблэхъун фаер?**

— ГьогурькIоньр щынэгъон-чъэнымкIэ амалэу дгъэнэфагъэ-хэр псынIкIэу пхырышIыгъэнхэр: авариехэр къысхъунхэмкIэ щынагъоу къыхагъэщыгъэ чы-плэхэм фото-видеофиксациер, макъэ къэзыгъэлурэ пкъэухэр, нэфрыгъуазэхэр, къэнэфырэ рысхагъэхэр атегъэуцогъэнхэр.

Юридическэ лицэхэм ыкIи унэе предпринимателъхэм транспорт амалэу агъэфедэхэ-рэмкIэ щынэгъончъагъэм ишIап-хъэхэр зэрагъэцэкIэщтым фэ-гъэхыгъэу зэхэфын зэдэгущы-лэгъухэр адэшIыгъэнхэр.

ТхъамыкIагъо къысхэIырэ авариехэр зыпкъ къыкIыгъэ во-дителъхэр гьогурькIоньм хэ-гъэкIыгъэнхэм амал пстэури фэдгъэлорышIэн фае. Цыфэу гьогу хъугъэ-шIагъэхэм ахэIу-адэхэрэр нахь макIэ хъуным тыпылтышт.

ГьогурькIоньр щынэгъончъэ-ным автоинспекторхэм анаIэ сыдигъуи тет. Мы IофшIэныр агъэцэкIэнымкIэ шъолъыр ыкIи район хэбзэ къулыкIухэм, об-щественнэ ыкIи нэмыкI органи-зациехэм зэпхыныгъэ адырIа. Джыри ахэр нахь дгъэпытэщтых.

— **Тхъагъэгъэпсэу гушIыгъэу укъызэрэтфэхъуэгъэмкIэ.**

ЮШЫНЭ Сусан.

АР-м и Къэралыгъо автоинспекций

Анахь дэгъухэр къэнэфагъэх

АР-м кикбоксингмкэ и Федераций

Клэлэ ыкIи пшэщэ ныбжьыклэхэм азыфагу кикбоксингмкIэ Адыгэ Республикэм изэлухыгъэ зэнэкьокъу мэзэм и 9 — 10-м Мыекьуапэ щыкIуагъ.

Урысыем ишъолъыр зэфэ-шъафхэм къарыкIыгъэ спортсмен 200 фэдизмэ кикбоксингым илъэныкьохэу «К-1», «фулл-контакт» ыкIи «лайт-контакт» зыфилохэрэм зашаушэтыгъ. Клэух зэфэхьысыжьэу ашыгъэхэр «Адыгэ макъэм» зэригъэшIагъ.

Адыгэ Республикэм кикбоксингмкIэ и Федерация игъэцэ-клэкIо пашэу, кикбоксингмкIэ спортым изаслуженнэ мастерэу

Хэжъ Шамилэ кызыериуагъэмкIэ, зэнэкьокъур зэрифэшъуашэу рекIокIыгъ, шъхадж кышэчырэм ыкIи ыныбжьыкIэ купэу зыхахэрэм ялытыгъэу текIоныгъэ кыдэзыхыгъэхэр къэнэфагъэх.

— Мы зэнэкьокъум къащыхэ-щыгъэ спортсменхэм Адыгеим ихэшыпыкIыгъэ командэ къагъэ-псыгъ. Ахэр джы республикэм ыцIэкIэ Къыблэ федеральнэ шъолъырым ичемпионатэу ыкIи ипервенствэу мэзэм и 29-м кышэ-гъэжыагъэу гъэтхалэм и 3-м нэс Волгоград щыкIоштым хэлэжъ-щтых, — хигъэунэфыкIыгъ Хэжъ Шамилэ.

Мы зэлухыгъэ зэнэкьокъум къащыхэщыгъэр апшэрэ IэпIэ-сэныгъэм иеджаплэу «Чемпион» зыфилохэрэм икомандэу Яблоновскэм щыIэр ары. Тренерыр Блэ-нэгъэпIэ Алым. Мы командэм

щышхэу текIоныгъэр кыдэзыхы-гъэхэм ахэт Урысыем щэгъогогъо ичемпионэу Даниил Сапуновыр, Адыгеим ичемпион щытхуцIэр мы зэнэкьокъуми ащ кышэ-гъэщыпкъэжыгъ. Джащ фэдэу Урысые зэнэкьокъухэм къащыхэ-щыгъэ Алексей Куприяновыр зэпэуцужь пхъашэм щатекIуагъ.

Ащ кыкIэлэкIо «Академия кикбоксинга «Кросс» зыфилохэрэм икомандэ. Тренерыр — Ренат Симонов. Мы командэм хэт нэгъыри 6-мэ апэрэ чIыплэр къа-хыгъ.

КомандэхэмкIэ ящэнэрэ чIы-плэр зыфагъэшъошагъэр Мыекь-уапэ кикбоксингмкIэ иеджа-плэу «Number One» зыфилохэрэм испортсменхэр ары. Тренерхэр Борсэ Астемыр ыкIи Артем Добросельскэр. Мы командэм щыш-хэу текIоныгъэм фэбэнэгъэнымкIэ

ыкIи техникэ дэгъу къэгъэлъэ-гъогъэнымкIэ къахагъэщыгъэхэр Гъубжэкъо Рэщыдэрэ Иван Ме-денцевымрэ.

Зэлухыгъэ зэнэкьокъум хэлэ-жыагъэх Бжыхэкъоежыым, Тэху-тэмыкьуае, Яблоновскэм къа-рыкIыгъэ командэхэр ыкIи ахэм чIыплэ гъэнэфагъэхэр аубыты-гъэх. Джащ фэдэу апэрэу мыщ къекIолагъэх Шэуджэн районым икомандэу спорт лъэпкъэу «Ушу» зыфилохэрэм зыфэзыгъасэхэрэр. Мыхэми IэпIэсэныгъэ дэгъу къа-гъэлъэгъуагъ. Тренерыр — Даур Хьамид. Къахэщыгъэр Тюльпэрэ Дамир.

Волгоград щыкIошт зэнэкьокъум Адыгеим ихэшыпыкIыгъэ командэ текIоныгъэр кышэди-хынэу фэтэлэ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Джэрз медалитIу

Спорт гимнастикэмкIэ Къыблэ ыкIи Темыр-Кавказ федеральнэ шъолъырхэм, Донецкэ ыкIи Луганскэ народнэ республикэхэм ячемпионатрэ япервенствэрэ къалэу Ростов-на-Дону щыкIуагъэх.

Ахэм нэгъыри 120-рэ ахэлэжыагъ. Мыекьуапэ испорт еджаплэу N 2-р къэзыгъэлъэгъогъэ гимна-стхэм ащыщым гъэхэгъэшIухэр ышынхэ физэ-шлокIыгъ.

Адыгеим ыцIэкIэ зэнэкьокъухэм зашаушэтыгъ спортсмен ныбжьыклэхэу Иван Школа, Денис Тудиряковым, Тимур Раджабовым, Давид Мелконян, Иван Гладковым.

Унэе программэм кыдыхэлъытэгъэ зэнэкьокъухэм дэгъоу закъышигъэлъэгъуагъ ыкIи джэрз медалитIу къащыхыгъ спортым имастер хъунымкIэ кандидатэу Иван Школа. Джащ фэдэу спортым имастер хъунхэмкIэ кандидатхэм япрограммекIэ адрэ тиспортсменхэми гъэхэгъэ гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

Тиспортсмен ныбжьыклэхэр зыгъасэхэрэр Вячеслав Косныхрэ Людмила Поповамрэ.

Къатхэхэрэм яшIошIрэ редакцием иепIыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ алъэкIышт.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзы-гъэкIырэр: АР-м лъэпкъ Iофхэм-кIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэ-гъухэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет Адресыр: 385000 кь. Мыекьуапэ, ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр: 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Первомайскэр, 197. Телефонхэр: приемнэр: 52-16-79

Редакцием авторхэм къаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Са-тырхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахэ цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэ-хэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIэгъэкIожьых. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхыатыгъэр: УФ-м хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэIоры-шIапл, зэраушыхыатыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр АО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, кь. Мыекьуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 4168 Индексхэр П 4326 П 3816 Зак. 214

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахъэр Сыхьатыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахъэр Сыхьатыр 18.00

Редактор шъхьалэр МэщIэкъо С. А.

Редактор шъхьалэм игуадзэр Тэу З. Дз.

ПшъэдэжIыжь зыхьырэ секретарыр ЖакIэмыкьо А. З.